



FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRP/698/2013/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

290/2014. (XI. 20.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2013. szeptember 30-án előterjesztett **panaszát** a 2014. november 20-án megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – Készenléti Rendőrség – vezetőjéhez.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, valamint alapjogot sértő intézkedés nem állapítható meg.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2013. szeptember 30-án a Testület ügyfélszolgálatán személyesen terjesztette elő a panaszát.

I.

1) a) A panaszos meghallgatásakor előadta, hogy elment lottószelvényt vásárolni a presszóba. A presszóban sor állt, egy férfival ordítottak, aki kifordult a helyről, amelyre a panaszos megjegyezte, hogy ilyen bánásmód mellett nem csodálja, ha a férfi elmegy. A pultnál azt feltételezhatték, hogy együtt jöttek be, ugyanis a pultos elkezdte a panaszost sértegetni. A panaszos nem jött ki a sodrából, hanem elkérte a vásárlók könyvét, hogy panaszát bejegyezze. Ezt követően a panaszos kiment a boltból, a pultnál lévő nő azonban azt kérdezte, hogy hol vannak a rendőrök (a vásárlók könyvére vonatkozó kérését sem akarta teljesíteni, hanem a rendőröket kereste). A panaszos megjegyzi azt is, hogy a pultos nem akarta őt kiszolgálni (lottószelvényt adni). A panaszos észlelte, hogy a közelben rendőrök vannak, nekik elmondta a presszóban történetet, akik azt mondták, hogy ha nem fél, nyugodtan menjen vissza és

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

kérjen újra lottószelvényt. A panaszos hazament, hogy megnyugodjon, majd visszament, hogy ismét megkíséreljen lottószelvényt venni. A boltban ismét kivárta a sort, ahol a pultos közölte, hogy az imént a vásárlók könyvébe írt, ezért nem szolgálja ki. A boltba kb. 6 rendőr is belépett, az egyik a pultossal összenézett, a pultos jelezte, hogy a panaszos őt sértegette és feltartja a sort. A panaszos ekkor közölte, hogy lehetőség van arra, hogy most tisztázzák a helyzetet, az egyik rendőr azonban azt mondta, hogy a panaszoszt „beviszik rendbontásért” és hogy igazoltatni fogják, ekkor a panaszos visszakérdezett, hogy „rendzavarásért?”, amelyre a rendőr közölte, hogy „rendbontásért, vagy valami másért”. A panaszos ezt nem értette, de közölte, hogy a személyi igazolványa nincs nála, az imént hazavitte, de hazamegy érte. A rendőrök ezután kimentek a boltból. A panaszos kiment, közölte a jelen lévő két rendőrrel, hogy elhozza a személyi igazolványát otthonról, ennek érdekében elindult hazafelé. A rendőrök haladtak mellette, a panaszos az átjáróhoz érve felgyorsította a lépéseit, hogy ne váltson pirosra a lámpa, a vele tartó rendőr is tartotta vele a lépést, majd átérve az átjárón három rendőr megbilincselte, és közölte vele, hogy előállítják. A panaszos hiába mondta, hogy arra semmi szükség, majd lehúzta a bilincset a kezéről, erre az egyik rendőr mondta, hogy „szorítsd meg jobban”, erre úgy megszorították, hogy másnap is látszódtott a csuklóján. Ekkor odavitték a panaszoszt a közelben lévő (panaszos által korábban is észlelt) kisbuszba, ahol közölték a panasossal, hogy üljön be balra hátra a sarokba. Kb. 7-8 rendőr intézkedett, az egyik rendőr ekkor rá akart gyújtani, a másik pedig tanút kívánt keresni. A rendőrök közölték azt is, hogy ők sokan vannak, ami a bizonyítás szempontjából fontos. A rendőrök visszajöttek, végül nem találtak tanút. A panaszos kérdezte, hogy meddig tart az intézkedés. A rendőrök kérdezték, hogy van-e a panaszosnál kábítószer vagy szűrő-vágó eszköz, ezt ugyanis az előállítás során úgysis ellenőrzik, a panaszos közölte, hogy akkor ennek ellenőrzésére az ügymenet szerint a későbbiekben mindenképp sor kerül. A panaszos elmondása szerint a rendőrök végig heherésztek, közölték azt is a panasossal, hogy le lesz vetköztetve. A panaszoszt ezt követően előállították, leültették (még mindig bilincsből) az előtérbe. (A rendőrök közben behoztak egy nőt, aki magán kívül volt, ezért hozzá kihívták a mentőket, amikor a mentős kiérkezett, a panaszosnak köszönt, a rendőrök ezen is nevetgéltek, végig megalázó bánásmódot tanúsítottak.)

Az előállítás során végig az előtéri helyiségben tartották a panaszoszt bilincsből, meghallgatására nem került sor. A panaszos az előállítás során egyébként kétszer is megkérdezte, hogy szükség van-e a bilincse.

A panaszosnak ezt követően átadták az előállításról kiállított igazolást, amin észlelte, hogy előre alá van húzva, hogy „sérülése nem keletkezett”. A panaszos jelezte a rendőröknek, hogy ugyan nem keletkezett sérülése, de ez az eljárás nem helyes. Ezt követően kijött a váltásparancsnok és emelt hangon közölte, hogy a panaszos írja alá, illetve a panaszos jogászai képességeit kritizálta. A panaszos azonban nem hagyta magát, továbbra is állította, hogy ez az eljárás nem helyes, majd megtagadta az igazolás aláírását.

b) A panaszos mellékelte az intézkedést követően rendőrség által átadott, a panaszos által alá nem írt igazolást. Eszerint az előállítása 2013. szeptember 14-én 10 óra 45 perctől 12 óráig tartott. Az intézkedés során panasza vagy sérülése nem keletkezett.

c) A panaszos átadta továbbá az általa tett bejelentésről 2013. szeptember 16-án készült jegyzőkönyvet, aminek az ismertetéséről a Testület eltekint, mivel releváns többletinformáció nem tartalmaz.

2) a) A panaszos 2013. november 12-én kiegészítést terjesztett elő, ebben előadta, hogy a bilincsből valójában úgy tudta kihúzni a kezét, hogy amikor leengedte a kezét maga elé, akkor az egyik kezéről simán lecsúszott a bilincs, mert az bő volt.

Előadta továbbá, hogy 2013. szeptember 20-án kapott egy határozatot, ami valótlanságokat tartalmaz. A panaszost a lépcsőházuk előtt bilincseltek meg, így a portástól kb. 3 perc lett volna megkérdezni, hogy ismeri-e a panaszost, illetve a személyijét kb. 6 perc alatt hozta volna le a lakásból. A helyszínen fel sem merült a közlekedési szabálysértés, hiszen az eggyel több ok lett volna helyszíni bírságra, helyette utólag kapott egy valótlanságoktól hemzsegő határozatot. (pl. olyan mondatot idéznek tőle, amit nem mondott, már csak azért sem mert ismeretlenekkel soha sem tegeződik.)

A törvény nevében történő ismételt felszólítás azért sem igaz, mert egyáltalán nem szólították fel. Nem hadonászott, mivel rögtön elvették tőle a személyes tárgyait.

b) A panaszos megküldte a rendőrkapitányság szabálysértési határozatát, ami szerint jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség, közúti közlekedés szabályainak megsértése szabálysértések halmazati elkövetése miatt 60.000 Ft pénzbírsággal sújtották a panaszost.

c) A panaszos megküldte a szabálysértési meghallgatási kérelmét, amelynek részletes ismertetésétől a Testület eltekint figyelemmel arra, hogy a korábbiakban ismertetettekhez képest többletinformációt nem tartalmaz.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatók.

1) A panaszos előállításáról készült jelentés rögzíti, hogy a panaszost az Rtv. 29. § alapján igazoltatták, majd az Rtv. 31. § (1) bekezdése alapján átvizsgálták a ruházatát, az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján előállították. Az előállítás során az Rtv. 47. § alapján testi kényszert, az Rtv. 48. §, illetve a 48. § d) pontja alapján 10 óra 45 perctől 11 óra 10 percig bilincset alkalmaztak. Az intézkedés során sérülés vagy anyagi kár nem keletkezett.

Az események rövid leírásaként a jelentés rögzíti, hogy a járőrszolgálat során az illetékességi területen a közbiztonság védelme érdekében ellenőrzés alá vonta r. őrm. a vendéglátói egységet. Az ellenőrzés során a presszó kiszolgálója elmondta, hogy a vendéglátóhelyen van egy hölgy (a panaszos), aki zavartan viselkedik, valamint összevitatkoztak a lottófeladás közben, mivel az általa említett hölgy piros színű tollal töltötte ki a segédsorsjegyet, így a terminál nem fogadta el a bejelölt számokat, így nem tudta feladni a szelvényt. Ezek után a vásárló el kezdett szitkozódni a kiszolgálóval szemben, valamit többször úgy nevezte, hogy „te dagadt disznó”, amelyet sérelmezett a kiszolgáló. Ezt követően a r. őrm. felszólította a panaszost, hogy fáradjon ki a presszó előtti területre, hogy nyilatkoztassa az esettel kapcsolatban. A r. őrm. felszólította a panaszost a személyazonossága igazolására, amely során közölte, hogy nem rendelkezik a helyszínen érvényes arcképes személyazonosító okmánnal. Ezt követően felszólította, hogy adatait diktálja be, melynek eleget tett. Amíg a bediktált adatait ellenőrizni akarta a r. őrm. a központon keresztül, addig a panaszos hátat fordítva az intézkedésnek elindult a kereszteződés irányába. A r. őrm. felszólította a panaszost, hogy álljon meg, mivel az intézkedésnek még nincs vége, a panaszos ezt követően

lassú futásban tovább haladt és közben azt mondta; „megyek innen, hagyjatok békén”. Ezek után a törvény nevében szavak előre bocsátásával újból felszólította a r. őrm., hogy álljon meg, mivel ezzel, hogy kivonta magát az intézkedés alól szabálysértést követett el, így elő fogja állítani a rendőrkapitányságra. A panaszos a felszólításnak sem tett eleget és tovább futott, a piros jelzés ellenére átment az úttesten. Ezt követően a rendőr utána futott, majd testi kényszer alkalmazásával, megállásra kényszerítette és közölte vele, hogy az általa elkövetett szabálysértések miatt előállítja, valamint szabálysértési feljelentést tesz ellene.

A panaszost tájékoztatta, hogy a KRESZ 8. § (2) bekezdés c) pontjába ütköző, valamint az Szabs. tv. 224. § (1) bekezdése szerint minősülő szabálysértést követte el.

A panaszos ezen felháborodott, majd a nála lévő esernyőjével hadonászott, illetve az intézkedésnek ellenállt, majd a „Törvény nevében” szavak előrebocsátásával közölte vele a r. őrm., hogy ezzel újabb szabálysértést követ el, amit hagyjon abba, valamint legyen együttműködő. Ennek a felszólításnak sem tett eleget, így a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértés elkövetése miatt is szabálysértési feljelentést tesz a r. őrm. ellene. Az ellenszegülés megtörése érdekében 2013. szeptember 14-én 10 óra 45 perckor bilincset használt vele szemben a kezeket előre való bilincseléssel, amire való felhívás megtörtént.

A nevezett személyeket a presszóban történt eseményekről nyilatkoztatta, illetve tájékoztatta őket, hogy magánindítvány megtétele után megtehetik a feljelentésüket. A panaszos a szabálysértések tényét nem ismerte el, a szabálysértési nyilatkozat személyi körülményeire vonatkozó részéről nem nyilatkozott, valamint a szabálysértési nyilatkozatot nem töltötte ki.

Nevezett személyeket a személykörözési rendszerben leellenőrizte a r.őrm., amelyben nem szerepeltek. Az intézkedés során sérülés és panasz nem keletkezett, viszont a panaszos az erről szóló nyilatkozatot, illetve igazolást nem volt hajlandó kitölteni és aláírni.

Az intézkedésről videófelvétel nem készült, mivel a helyszínen nem rendelkezett a r. őrm. arra alkalmas eszközzel, illetve a térfigyelő kamera az intézkedésről pásztázó mozgása miatt értékelhető felvételt nem tudott rögzíteni. A panaszossal szemben a szabálysértések miatt a r. őrm. feljelentést tett.

A panaszos részére az Rtv. 33. § (4) bekezdés szerinti tájékoztatót és igazolást adtak át. A panaszost 2013. szeptember 14-én 12 órakor szabadították.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az intézkedés és a kényszerítő eszköz alkalmazás jogszerű, szakszerű és arányos volt.

2) r. fhdgy. 2013. november 14-én előadta, hogy az előállított személy nem került befogadásra és elhelyezésre előállító helyiségben, hanem r. szds. ügyeletes tiszt az előállító helyiség előterében nyilatkoztatta a sérüléseiről és esetleges panaszairól. A panaszos a nyilatkozatot nem volt hajlandó aláírni. A panaszosnak látható sérülése nem keletkezett, orvosi ellátására nem került sor.

A bekísérést követően a panaszos személyazonosságát megállapították, majd az adatait leellenőrizték a körözési nyilvántartásban. Más eljárás cselekményt nem foganatosítottak.

A panaszossal szemben a személyi szabadság korlátozása 11 óra 25 perckor kezdődött, a kapitányságra 11 óra 45 perckor érkeztek, majd 12 órakor a panaszos távozhatott az épületből.

A panaszossal szemben jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni engedetlenség (Szabs. tv. 216. §) és a gyalogosokra vonatkozó szabálysértések miatt [KRESZ 8. § (2) bek. c) pont és a Szabs. tv. 224. § (1) bek.] szabálysértési eljárás indult.

3) A Nyilatkozat lenevezésű iratot a panaszos nem írt alá. Az irat rögzíti, hogy a panaszosnak sérülése, panasza nincs, a jogorvoslati lehetőségeiről megkapta a tájékoztatást.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) és a szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításra jutott.

Az elvégzett vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye Szabadság és Felelősség fejezetének II. cikkében foglalt emberi méltósághoz, és az abból levezethető testi integritáshoz, a IV. cikk (1) bekezdésében foglalt személyi szabadsághoz, illetve a XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő jogát az alábbiak szerint.

1) A Testület először a panaszos intézkedés alá vonásának jogszerűségét vizsgálta.

A panaszos előadása szerint egyszer csak megjelent 6 rendőr a lottózóban, ahol már korábban vitába keveredett a személyzettel. A pultos azt mondta nekik, hogy a panaszos sértegette őt, és hogy feltartja a sort, ezután a rendőrök igazoltatni kezdték a panaszost.

A rendőri jelentések szerint közbiztonsági ellenőrzést végeztek egy vendéglátó ipari egységben, ahol a pultos jelezte, hogy a panaszos szidalmazta őt, ezért a rendőrök intézkedés alá vonták a panaszost.

Az Rtv. 13. §-a szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő, vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyen a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A Szolgálati Szabályzat 8. §-a szerint a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást. A Szolgálati Szabályzat 9. §-ának (1) bekezdése azzal egészíti ki a fenti szabályt, hogy a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szab ki.

A Szabs. tv. 180. §.-a szerint, aki mással szemben a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ vagy egyéb ilyen cselekményt követ el, a becsületsértés szabálysértését követi el. Becsületsértés miatt szabálysértési eljárásnak csak magánindítványra van helye.

A Testület ezen a ponton szükségesnek tartja felhívni a figyelmet töretlen gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga.

A rendőri és a panaszosi előadás megegyezik abban, hogy a pultos arról tájékoztatta a rendőröket, hogy a panaszos sértegette őt, illetve a korábbi vitát a panaszos maga is elismerte a beadványába, ugyanakkor szerinte nem ő sértegette a pultost, hanem a pultos őt. Mindezek alapján felmerült a rendőri intézkedéshez szükséges mértékű gyanúja annak, hogy a jelenlévő személyek valamelyike becsületsértést követett el a másik sérelmére, így a Testület álláspontja szerint **a rendőrök jogszerűen vonták a panaszost intézkedés alá, ezért nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.**

2) A Testület a panaszos előállításának jogszerűségét vizsgálatát az alábbiak szerint végezte el.

A rendőri jelentés szerint a panaszos előállításának a jogalapja az Rtv. 33. § (2) bekezdésének a) pontja volt. Ugyanakkor a szövegszerű leírás, már az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontját is megjelöli. A rendőri jelentés szerint a panaszost először felszólították az iratai átadására, aminek nem tudott eleget tenni, ezért bediktálta az adatait. Ám annak leellenőrzését nem várta meg, hanem a rendőri felszólítás ellenére elszaladt, többszöri felszólítás (törvény nevében szavak előre bocsátásával történt felszólítás) ellenére sem állt meg, átment a piros jelzés ellenére az úton, majd a rendőrök végül testi kényszerrel visszatartották és közölték vele, hogy előállítják az elkövetett szabálysértések miatt. Ezen a panaszos felháborodott, és az esernyőjével hadonászott, ekkor a magatartás abbahagyására szólították fel a „Törvény nevében” szavak előre bocsátásával, aminek szintén nem tett eleget, ezért végül megbilincseltek és előállították.

A panaszos ezzel szemben azt állította, hogy a rendőrökkel közölte, hogy a lakásában maradtak az iratai, de elmegey érte, és a rendőr jóváhagyásával és a rendőrrel együtt indult el az iratokért. A kereszteződésnél valóban felgyorsította a lépteit, de csak azért, hogy átérjen a kereszteződésen még mielőtt a lámpa pirosra vált. A túloldalon a rendőrök minden ok nélkül megbilincseltek. Nem felel meg a valóságnak, hogy hadonászott volna, mivel rögtön elvették a rendőrök a személyes tárgyait.

a) Az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja.

Az Rtv. 29. §-a szerint a rendőr a feladata ellátása során

a) igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani,

b) az igazoltatott személyt lakcímének, tartózkodási helyének - az igazoltatott választása szerint - a lakcímet igazoló hatósági igazolvánnyal vagy más alkalmas dokumentummal történő igazolására, vagy a lakcímre, tartózkodási helyre vonatkozó nyilatkozattételre kérheti fel, valamint

c) amennyiben a 24/A. § (1) bekezdésében meghatározott személy felkérése alapján igazoltat, úgy az igazoltatott személyt a b) pontban megjelölt adatok igazolására, vagy ezen adatokra vonatkozó nyilatkozattételre kéri fel.

Az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot - a személyazonosító igazolványon túl - minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető. A rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként.

A jelen esetben az előadások között – további bizonyíték hiányában – feloldhatatlan ellentmondás van a tekintetben, hogy a panaszos a rendőr tudtával és jóváhagyásával indult el az irataiért, és hagyta el a helyszínt, vagy pedig önhatalmúlag döntött így és a kifejezett tiltás ellenére indult el az irataiért. Mindezek alapján a rendelkezésre álló információk alapján nem lehetett a bediktálást követő eseményeket megfelelően rekonstruálni.

A Testület mindezek alapján nem tudta megállapítani, hogy a panaszos előállítására megfelelő jogalap birtokában került-e sor, ezért úgy foglalt állást, hogy a panaszos személyi szabadsághoz való jogának sérelme nem megállapítható.

b) Az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani.

A rendőri előadás szerint a jogszerű intézkedéssel való szemben engedetlenség két alkalommal valósult meg, egyrészt amikor a panaszos felszólítás ellenére sem állt meg és elhagyta a helyszínt, másrészt amikor a későbbiekben az esernyőjével hadonászott, és ezzel a felszólítás ellenére sem hagyott fel.

A fenti jogszabályhely értelmezése alapján kijelenthető, hogy az f) pont I. fordulata szerinti esetben az előállításhoz három feltétel együttes megvalósulása szükséges: a) egy jogszerűtlen magatartás, ami felveti a szabálysértés gyanúját, b) meghatározott személyhez vagy személyek csoportjához célzott rendőri felszólítás ezen magatartás abbahagyására; c) ezen jogsértő magatartás továbbfolytatása a felszólítást követően. Bármely feltétel hiánya az előállítás jogszerűtlenségének megállapítását vonja maga után.

A Testület a megjelölt előállítási okra figyelemmel tehát először azt vizsgálta, hogy a konkrét helyzetben felmerült-e valamely szabálysértés elkövetésének olyan szintű gyanúja, amely folytatása esetén elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra.

A rendőrség az előállítást megalapozó szabálysértésként a Szabs. tv. 216. § (1) bekezdésében szabályozott jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség tényállását jelölte meg. Eszerint „aki a rendvédelmi szerv vagy a vámszerv hivatásos állományú tagja jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedik, szabálysértést követ el.”

A Testület az eset kapcsán utal az Rtv. 19. §-ára is, amely a következőként rendelkezik.

„19. § (1) A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.

(2) A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.”

A fent idézett szabálysértési tényállás (jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség) megvalósulásához tehát – figyelemmel az Rtv. 19. § szabályaira – egyrészt szükséges egy rendőri intézkedés, amely nem nyilvánvalóan jogszerűtlen, másrészt az, hogy ezzel az intézkedéssel szemben valaki ellenszegülést tanúsítson.

Utóbbi tényállási elem (az ellenszegülés) megállapításához pedig a Testület álláspontja szerint vagy aktív, tevőleges, az intézkedés céljának ellenszegülő – de a rendőr személyét fizikailag nem támadó – magatartás szükséges, vagy egy intézkedés végrehajtását gátló passzív magatartás, szándékos nem cselekvés.

A Testület a fentiekben már kifejtette, hogy a rendőrök jogszerűen vonták intézkedés alá a panaszost, jogszerűen kezdték meg az igazoltatását. Ugyanakkor a tekintetben már ellentmondás mutatkozik, hogy a panaszos egyrészt kivonta-e magát az intézkedés alól, amikor elindult az iratai után, vagy a rendőrök belegyeztek-e ebbe, illetve a körben is ellentmondó nyilatkozatok keletkeztek, hogy a panaszos hadonászott-e, vagy bármely más módon ellenállt-e az intézkedésnek. Tekintettel arra, hogy már az sem egyértelmű, hogy egyáltalán fennállt-e valamilyen szabálysértés gyanúja a panaszosi oldalról a Testület álláspontja szerint az események e körben nem rekonstruálhatóak, és nem lehet megállapítani, hogy az előállításra megfelelő jogalap birtokában került-e sor.

Mindezek alapján a Testület úgy foglalt állást, hogy a panaszos személyi szabadsághoz való jogának a sérelme nem megállapítható.

3) A bilincshasználat jogszerűségének vizsgálata kapcsán az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

A kényszerítő eszközök alkalmazásának általános szabályaként az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése rögzíti, hogy a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.

Az Rtv. 48. §-a úgy rendelkezik, hogy a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,
- b) támadásának megakadályozására,
- c) szökésének megakadályozására,
- d) ellenszegülésének megtörésére.

A fentieket a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. §-a tovább finomítja:

41. § (1) „Bilincset alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt,

- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincset alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget,
- f) akinek fogva tartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy
- g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.”

A Szolgálati Szabályzat 39. § (2) bekezdése szerint az intézkedés alá vont személy magatartása szempontjából a rendőr az alábbiak szerint tesz különbséget:

a) passzív ellenszegülést tanúsító személy, aki a rendőri intézkedés során a számára jogszerűen adott rendőri utasításokat nem hajtja végre, de tevőleges ellenszegülést nem mutat,

b) aktív ellenszegülést tanúsító személy, aki nem veti magát alá a jogszerű rendőri intézkedésnek, magatartásával fizikai erőnkifejtés útján is igyekszik azt megakadályozni,

c) támadó magatartást tanúsító személy, aki az intézkedő rendőrré, valamint a támogatására vagy védelmére kelt személyre rátámad.

A (3) bekezdés szerint pedig a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie:

a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint

b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A panaszos sérelmezte, hogy vele szemben – állítása szerint minden ok nélkül – bilincset alkalmaztak a rendőrök.

A rendőri jelentés szerint ezzel ellentétben a panaszos miután közölték vele, hogy előállítják hadonászni kezdett az esernyőjével, ezzel a magatartással később sem hagyott fel. Ezért ellenszegülését megtörendő bilincset alkalmaztak vele szemben. A rendőri jelentés szerint a panaszossal szemben az Rtv. 48. § d) pontja alapján 10 óra 45 perctől 11 óra 10 percig bilincset alkalmaztak.

Tekintettel arra, hogy a fentiekben ismertettek alapján a panaszosi és a rendőri előadás közötti ellentmondás nem volt feloldható, ezért az események az ellenszegülés körében sem voltak további bizonyíték hiányában rekonstruálhatóak. Emiatt a Testület nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban kérdésben sem, hogy a panaszossal szemben jogszerűen került-e sor bilincs használatra.

Emiatt a Testület úgy döntött, hogy a panaszos emberi méltósághoz való jogának a sérelme a bilincs használata miatt nem megállapítható.

IV.

A panaszost a rendőrök jogszerűen vonták intézkedés alá, ugyanakkor a Testület további bizonyítékok hiányában az előadások közötti ellentmondást nem tudta feloldani és nem tudta megállapítani, hogy a panaszos előállítására megfelelő jogalap birtokában került-e sor, ezért úgy foglalt állást, hogy a panaszos személyi szabadsághoz való jogának sérelme nem megállapítható. Ugyanezen okból a Testület úgy döntött, hogy a panaszos emberi méltósághoz való jogának a sérelme a bilincs használata miatt nem megállapítható.

A Testület az Rtv. 93. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntött, és a panaszt az intézkedést foganatosító szerv vezetőjéhez áttette.

Budapest, 2014. november 20.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testület tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag